

2018-12-14

Påverkan på skyddade arter

**Konsekvensbedömning av skyddade arter inom planområdet för Björnö
etapp 2 och 3 i Norrtälje kommun.**

: EKOLOGI GRUPPEN

Beställare: Villamarken Exploatering i Stockholm AB

Framställt av: Ekologigruppen AB

www.ekologigruppen.se

Telefon: 08-525 201 00

Slutversion: 2018-12-14

Uppdrags- och kvalitetsansvarig: Johan Allmér (Anna Seffel, ansvarig för MKB-projektet)

Kvalitetskontroll av rapport: Ulrika Hamrén.

Foton: Om inget annat anges:

Illustrationer och kartor: Ekologigruppen AB

Internt projektnummer: 7600

Bilder på framsidan:

Innehåll

Sammanfattning	4
Inledning	7
Uppdragets bakgrund och syfte	7
Avgränsningar	7
Metodik	7
Lagskyddad natur	8
Skyddade arter	8
Fågeldirektivet	8
Rödlistan - rödlistkategorier	8
Påverkan på skyddade arter	9
Projektets påverkan	9
Påverkan på skyddade fågelarter	9
Begreppet bevarandestatus	9
Arter som riskerar att påverkas	10
Fågelarter som inte bedöms påverkas	19
Påverkan på däggdjur	22
Påverkan på Fladdermöss	22
Känslighet	23
Påverkan	23
Skyddsåtgärder för fladdermöss	24
Påverkan på utter	24
Påverkan på groddjur	24
Förslag till Skyddsåtgärder	26
Sammanfattning	26
Glesa busk- och trädmarker (SkÅ1)	26
Gles, luckig lövskog (SkÅ2)	27
Småbiotoper i jordbrukslandskapet (SkÅ3)	27
Åkermark i träda (SkÅ4)	28
Allmän hänsyn i planen	28
Referenser	30

Sammanfattning

Ur naturvårdssynpunkt och ett artskyddsperspektiv är det bästa alltid att bevara befintliga miljöer, detta är dock sällan möjligt att göra fullt ut i exploateringsärenden utan en avvägning får göras där man tar hänsyn till det artskydd som råder för de arter som förekommer inom området. I denna artskyddsutredning utreder vi möjligheterna att uppfylla det lagstadgade skyddet som gäller för arterna på platsen i förhållande till föreslagen plan.

Inom planområdet Björnö etapp 2 och 3 förekommer flera arter som är skyddade enligt 4 § artskyddsförordningen. Framför allt rör det sig om rödlistade fåglar och fåglar som omfattas av fågeldirektivets bilaga 1. De arter som är rödlistade anses ha dålig bevarandestatus och därmed särskilt prioriterade vid avseende på skyddsåtgärder. Även flera arter fladdermöss förekommer inom området, samtliga arter är dock relativt vanligt förekommande i regionen men för flera av arterna är minskning av livsmiljöer ett problem.

Påverkan på skyddade arter av fåglar består framför allt i att lämpliga livsmiljöer kommer att minska genom en exploatering av området. Påverkan bedöms kunna bli störst för arter som är stationära större delen av året, men till viss del även för arter som rastar och övervintrar i området. Påverkan yttrar sig dels i att arealen livsmiljöer minskar genom ianspråktagande av naturmark, dels indirekt genom att en exploatering medför en ökad störning i ett annars relativt ostört och oexploaterat område.

Fågelarter som riskerar att påverkas

För hålhäckande fåglar, och fåglar som livnär sig på vedlevande insekter, är tillgången till gamla träd, samt döende och döda träd, en förutsättning. För andra fågelarter är tillgången till ett öppnare landskap med inslag av enstaka träd och buskar viktiga livsmiljöer, dels för födosök, dels för häckning.

De fågelarter som bedöms påverkas direkt av en exploatering genom förlust av livsmiljöer är **buskskvätta, gulspurv, gröngöling, mindre hackspett, rosenfink, spillkråka, stare, sånglärka** och **ängspiplärka**. De viktigaste områdena för ovan nämnda arter bedöms vara ädellövskogarna i den nordvästra delen av planområdet samt tillhörande brynmiljöer och gränzoner mellan skog och åkermark, åkermarkerna vid Björnö gård, de gamla naturbetesmarkerna vid Tegeludden samt åkerholmarna söder om Tegeludden (figur 1).

För ovanstående arter kommer livsmiljöerna i någon utsträckning minska om en exploatering sker enligt gällande planförslag. En sådan påverkan är inte tillåten enligt punkt 4 under 4 § i artskyddsförordningen om den medför att gynnsam bevarandestatus försämras eller upprätthållande av bevarandestatusen försvåras för de lokala populationerna för de arter som berörs. Skyddsåtgärder behöver därför vidtas för att inte projektet ska försvåra upprätthållandet av gynnsam bevarandestatus och kontinuerlig ekologisk funktion för respektive art inom området. De berörda arterna har olika krav på hur deras livsmiljöer ser ut, vilket medför att flera olika skyddsåtgärder är nödvändiga. Åtgärderna beskrivs under Skyddsåtgärder. Vidare har **bivråk** observerats regelbundet i området under sommartid och kan eventuell påverkas genom att delar av födosöksområdena för arten tas i anspråk.

Fågelarter som inte bedöms påverkas

Flera av de arter som har observerats i området bedöms inte påverkas på ett sådant sätt att gynnsam bevarandestatus riskerar att försämras eller upprätthållande av den försvåras för de lokala populationerna. För rastande och tillfälliga fåglar som **blå kärrhök, brushane, grönbena, kornknarr** och **vaktel** bedöms planen inte innebära någon påverkan på de lokala populationerna som medför att gynnsam bevarandestatus försämras eller upprätthållande av den försvåras. Regelbundet förekommande arter som **brun kärrhök, fiskgjuse, fisktärna** och **skräntärna** bedöms inte beröras av planen då deras livsmiljöer ligger utanför planområdet. **Havsörn** ses enligt uppgift ofta i området och använder ofta

de gamla tallarna på Björnöberget som vilo- och spaningsplats (ROF 2017). Även om örnarna föredrar dessa tallar använder de sig även av andra spanings- och viloplats i området vilket observerades i samband med inventeringarna inom ramen för planarbetet. Planen bedöms inte medföra att gynnsam bevarandestatus försämras eller upprätthållande av den försvåras för den lokala populationen av havsörn om möjligheten till viloplats vid Björnöberget försämras.

Fladdermöss

Bland fladdermössen är **dvärgfladdermus**, **gråskimlig fladdermus**, **nordisk fladdermus**, **större brunfladdermus**, **taigafladdermus/mustaschfladdermus** och **vattenfladdermus** regelbundet observerade (ROF, Roslagens ornitologiska förening). Ingen riktad inventering av fladdermöss är genomförd inom projektet utan fynduppgifterna är rapporterade av ROF. Fladdermössen bedöms framför allt påverkas genom att delar av deras födosöksområden tas i anspråk, men det bedöms även finnas viss risk för att vilo-/föryngringsplatser kan komma att påverkas av projektet. Fodosöksområden bedöms framför allt kunna påverkas genom exploatering i den nordvästra delen av planområdet där projektet berör ett lövskogsområde samt vid Tegelludden där lämpliga födosöksområden finns. Vilo-/föryngringsplatser bedöms framför allt kunna påverkas om fladdermössen nyttjar de gamla ekonomibyggnaderna öster om Björnö gård som dagsvisten och/eller föryngring under sommarhalvåret. I den östra delen av planområdet finns även en äldre ek som skulle kunna vara lämplig vilo-/föryngringspalats för fladdermöss.

Under sommaren 2018 kommer en riktad inventering av fladdermöss göras inom området, bland annat för att undersöka eventuella förekomster av kolonier i byggnader som kommer att påverkas av planen.

Övriga däggdjur och groddjur

I planområdets närhet förekommer regelbundet **utter** som är klassad som nära hotad (NT) i den senaste rödlistan (ArtDatabanken 2015). Arten använder regelbundet de diken som finns i området, framför allt under vintertid. En viss påverkan inom planområdet bedöms kunna ske men planförslaget bedöms inte medföra att gynnsam bevarandestatus försämras eller upprätthållande av den försvåras för den lokala populationen av utter.

Inom området förekommer **åkergröda** som är skyddad enligt 4 § i artskyddsförordningen. En viss påverkan inom planområdet bedöms kunna ske men planförslaget bedöms inte medföra att gynnsam bevarandestatus försämras eller upprätthållande av den försvåras för den lokala populationen av åkergröda.

Skyddsåtgärder

De skyddsåtgärder som föreslås här bedöms vara nödvändiga för att gynnsam bevarandestatus inte ska försämras eller upprätthållande av den inte försvåras för de lokala populationerna, för de arter som bedöms påverkas av planen. I figur 2 redovisas lägen för föreslagna skyddsåtgärder.

De naturmiljöer som utgör livsmiljö för rödlistade arter och är aktuella för exploatering utgörs nästan uteslutande av miljöer som är stadda i igenväxning, det rör sig därmed om livsmiljöer som är begränsade i tid och rum inom planområdet och som på sikt inte längre kommer utgöra lämpliga livsmiljöer för dessa arter såvida man inte återupptar en aktiv skötsel av naturmarkerna. Förslagen till skyddsåtgärder utgår från detta faktum vilket styr omfattning och skötselintensitet som bedöms rimliga för dessa åtgärder.

I planförslaget föreslås åtgärder som även gynnar de skyddade arterna. Exempel på sådana åtgärder är hänsyn till stenvallen, dagvattenhantering, urgallring av den produktiva skogsmarken inom planområdet (detta har redan utförts), plantering av nya träd inom naturmarken i planområdet.

Dessa skyddsåtgärder är generellt inriktade på att förstärka livsmiljöer för arter som är knutna till olika småbiotoper i jordbrukslandskapet.

- Glesa busk- och trädmarker. Skyddsåtgärderna består i att skapa och restaurera halvöppna buskmarker med gles inlag av träd, vilket gynnar många insekter och fåglar. Ekar inom området frihuggs så att de står öppet och soligt. Här återskapas även solexponerade miljöer som gynnar myrsamhällen vilket är en viktig födokälla för bland annat fågeln gröngöling.
- Gles, luckig lövskog. Skyddsåtgärderna består i att skapa och restaurera halvöppen lövskog med gläntor, vilket gynnar många insekter och fåglar. De ekar som förekommer inom området frihuggs.
- Småbiotoper i jordbrukslandskapet. Skyddsåtgärderna består i att plantera sälg och videbuskage, skapa miljöer som efterliknar åkerrenar och mindre åkerholmar/stenrösen.
- Åkermark i träda. Skyddsåtgärden består i att låta åkermarken vara i träda med gles markvegetation. Vid behov slås området med slätterbalk eller liknande för att bibehålla den struktur åkermarken har i nuläget.

Inledning

Uppdragets bakgrund och syfte

I detta PM redogörs för de arter som är funna inom planområde Björnö etapp 2 och 3 och som är skyddade enligt 4§ artskyddsförordningen. PM:et är ett underlag till den miljökonsekvensbeskrivning som tas fram för planförslaget, det utgör också ett samrådsunderlag med länsstyrelsen.

Avgränsningar

Alla arter som är skyddade enligt artskyddsförordningens §4 och förekommer inom planområdet eller dess direkta närhet hanteras i denna analys av påverkan, för fåglar hanteras rödlistade arter och arter som är upptagna i fågeldirektivets bilaga 1.

Ur naturvårdssynpunkt och ett artskyddsperspektiv är det bästa alltid att bevara befintliga miljöer, detta är dock sällan möjligt att göra fullt ut i exploateringsärenden utan en avvägning får göras där man tar hänsyn till det artskydd som råder för de arter som förekommer inom området. I denna artskyddsutredning utreder vi möjligheterna att uppfylla det lagstadgade skyddet som gäller för arterna på platsen i förhållande till föreslagen plan.

Metodik

Kunskap om skyddade arter i området har inhämtats från följande databaser och underlag:

- Artportalen (2018-03-06)
- Yttrande från Roslagens ornitologiska förening
- Fågelinventering vid Björnö, Ekologigruppen AB 2016
- Fältbesök av Ekologigruppen AB våren 2018

Figur 1. Översiktskarta med lokaler/områden inom planområde Björnö etapp 2 och 3, Norrtälje kommun, som används i denna rapport.

Lagskyddad natur

Skyddade arter

En skyddad art är fridlyst med hjälp av lagstiftning och innebär oftast att man inte får plocka, fånga, döda eller på annat sätt samla in eller skada exemplar av arten. I många fall får man inte heller ta bort eller skada artens frön, ägg, rom eller bon. För arter listade i 4 § artskyddsförordningen är det också förbjudet att skada eller förstöra djurens fortplantningsområden eller viloplats. Förordningen förbjuder också att avsiktligt störa djur, särskilt under djurens parnings-, uppfödning-, övervintrings- och flyttningstid. Detta kan vara aktuellt att beakta under anläggningstiden.

Alla vilt förekommande fåglar i Sverige är skyddade enligt 4 § i artskyddsförordningen. Enligt Naturvårdsverkets tolkning av artskyddsförordningen (Naturvårdsverket 2009) bör rödlistade arter (se nedan) vara prioriterade i skyddsarbetet. Arter listade i fågeldirektivets bilaga 1 (se nedan) regleras av EU-direktiv.

Om det bedöms att en art förväntas påverkas på ett betydande vis av projektet trots skyddsåtgärder måste dispens från artskyddsförordningen sökas. Dispensansökan görs om inte åtgärder för ekologisk kontinuitet, med säkerställande av en långsiktig fortlevnad av bestånden som minst uppgår till dagens, genomförs eller blir tillräckligt effektiva.

Fågeldirektivet

Fågeldirektivet (rådets direktiv 79/409/EEG) omfattar alla vilda fågelarter som förekommer naturligt inom EU och gäller för fåglar samt deras ägg, bon och livsmiljöer. Syftet är att återskapa arternas populationer på en nivå ”som svarar mot ekologiska, vetenskapliga och kulturella behov”. Det ska ske genom åtgärder riktade mot arterna och deras livsmiljöer (Naturvårdsverket 2009).

I Fågeldirektivets bilaga 1 listas de fågelarter som är särskilt skyddsvärda ur ett europeiskt perspektiv. Fågeldirektivet har implementerats i den svenska artskyddsförordningen där dessa arter markerats med B.

Rödlistan - rödlistkategorier

Rödlistan för Sverige utarbetas av ArtDatabanken. Rödlistan anger olika arters risk att dö ut från Sverige. Arterna listas i olika rödlistkategorier beroende på artens status. Det finns sju kategorier: (RE) försvunnen, (CR) akut hotad, (EN) starkt hotad, (VU) sårbar, (NT) nära hotad, (LC) livskraftig, (DD) kunskapsbrist.

Påverkan på skyddade arter

I detta avsnitt görs en bedömning av vilken typ av påverkan projektet bedöms medföra samt hur skyddade arter enligt 4 § i artskyddsförordningen, för fåglar – rödlistade fåglar och fåglar upptagna i fågeldirektivets bilaga 1 bedöms påverkas. I tabell 1 listas de fågelarter som regelbundet observeras inom området, där deras nationella och regionala populationsstorlekar anges.

Övriga skyddade arter enligt 4 § i artskyddsförordningen som observerats inom området redovisas efter genomgången av fåglarna.

Projektets påverkan

Projektet väntas framför allt påverka skyddade arter genom att livsmiljöer inom området tas i anspråk till exploatering. Flera arter fåglar och fladdermöss påverkas genom att lämpliga födosöksområden tas i anspråk men även häcknings-/föryngringslokaler kan komma att påverkas.

Påverkan på skyddade fågelarter

Alla fågelarter är skyddade enligt artskyddsförordningen. I denna utredning görs en bedömning av påverkan på de fåglar som observerades under den inventering som genomfördes av Ekologigruppen vår och försommar 2016, de observationer som finns inrapporterade till ArtDatabanken som regelbundet förekommande från området och är rödlistade eller upptagna i fågeldirektivets bilaga 1. Nedan beskrivs påverkan för de arter som på något sätt bedöms kan komma påverkas av projektet. I tabell 1 listas arterna och deras nationella samt regionala populationsstorlekar anges, här anges även om respektive arts lokala population bedöms påverkas av projektet.

Begreppet bevarandestatus

Bevarandestatus är ett centralt begrepp i artskyddsförordningen. Begreppet gynnsam bevarandestatus beskriver det tillstånd som ska uppnås för en art för att de ska kunna finnas kvar långsiktigt. Påverkan och störning av art kopplas till den påverkan den har på artens *bevarandestatus* såväl för den *lokala* populationen som för den *biogeografiska* nivån i landet (Naturvårdsverket 2009). En störning som påverkar artens överlevnadschanser, reproduktion eller utbredning är otillåten. En åtgärd som påverkar en fågelarts häckningsframgång genom att häckplatsen överges eller att färre antal ungar än annars blir flygfärdiga är således inte tillåten om detta leder till att artens population minskar i området, särskilt om arten har en ogynnsam bevarandestatus och/eller vikande trend landet (Naturvårdsverket 2009).

Begreppet *bevarandestatus* används av EU på så kallad biogeografisk nivå för naturtyper och arter som pekats ut som särskilt värdefulla inom ramen för det europeiska nätverket Natura 2000. I Sverige finns tre biogeografiska regioner; kontinental, boreal och alpin. Uppland ingår i den boreala regionen tillsammans med Finland, Estland, Lettland och Litauen. Förutom begreppet gynnsam bevarandestatus finns otillfredsställande och dålig bevarandestatus.

Fåglar har som regel mycket goda spridningsmöjligheter och det är därmed svårt att avgränsa en lokal population för de arter som behandlas i denna utredning. Genutbyte finns säkerligen mellan individer i hela Stockholms län. Vi utgår av praktiska skäl i denna utredning därför från att den lokala populationen är densamma som den regionala, det vill säga Stockholms län.

Tabell 1. Skyddade arter som bedöms kunna påverkas av projektet i någon utsträckning. I tabellen anges också nationell och regional (lokal) populationsstorlek. Uppgifterna på populationsstorlek är hämtade från Ottoson m.fl. 2012.

Artnamn	Status i området	Rödlistekategori	Fågeldirektivet bilaga 1	Nationell population	Regional population	Lokal population bedöms påverkas
Bivråk	Stationär	NT	X	6 600	260	Ja
Blå kärrhök	Rastande	NT	X	860	–	Nej
Brun kärrhök	Stationär		X	1 500	130	Nej
Brushane	Rastande		X	25 000	–	Nej
Buskskvätta	Stationär	NT		250 000	5 100	Ja
Fiskgjuse	Stationär		X	4 100	2 200	Nej
Fisktärna	Stationär		X	25 000	2 000	Nej
Grönbena	Rastande		X	130 000	–	Nej
Gröngöling	Stationär	NT		18 000	1 300	ja
Gulsparv	Stationär	VU		900 000	40 000	Ja
Havsörn	Stationär	NT	X	530	89	Nej
Kornknarr	Stationär/tillfällig	NT		1 900	100	Nej
Mindre hackspett	Stationär	NT	X	7 000	220	Ja
Ortolansparv	Tillfällig*			6 300	25	Nej
Rosenfink	Stationär	VU		17 000	500	Ja
Skräntärna	Stationär			500	35	Nej
Spillkråka	stationär	NT	X	29 000	700	Ja
Stare	Stationär	VU		640 000	20 000	Ja
Sånglärka	Stationär	NT		800 000	31 000	Ja
Sävspurv	Stationär	VU		400 000	6 000	Nej
Trana	Stationär		X	30 000	500	Nej
Törnskata	Stationär		X	44 000	1 400	Nej
Vaktel	Stationär/tillfällig	NT		1 000	55	Nej
Ängspiålrka	Stationär	NT		820 000	2 500	Ja

* Arten är tillfällig, eller har tidigare observerats men bedöms inte längre vara aktuell i området.

Arter som riskerar att påverkas

Bivråk (*Pernis apivorus*)

Artens känslighet

Bivråk bedöms framför allt vara känslig för skogsavverkning och omställning från lövrika skogar till tätare barrskogsmiljöer samt annan förstörelse av habitat (ArtDatabanken 2018). Dessutom bedöms dikning och torrläggning av våtmarksområden till viss del påverka arten negativt (ArtDatabanken 2018).

Nationell bevarandestatus

Bivråk är klassad som nära hotad (NT) i den senaste rödlistan (ArtDatabanken 2015). Den nationella populationen har uppskattats till 6 600 par (Ottoson m.fl. 2012). Arten bedöms ha minskat med närmare 50 % under de senaste 30 åren (ArtDatabanken 2018). I och med att bivråk är klassad som nära hotad (NT) bedöms dess bevarandestatus vara dålig.

Regional bevarandestatus

Den regionala populationen för bivråk har uppskattats till 260 par (Ottoson m.fl. 2012). I Uppland förekommer arten framför allt i mosaikartade landskap med inslag av såväl äldre, lövdominerade skogar som öppnare jordbrukslandskap. Artens regionala bevarandestatus bedöms vara dålig.

Förekomst i området

Enligt Roslagens ornitologiska förening (ROF 2017) observeras arten regelbundet i området och de bedömer att arten möjligen kan häcka i strandlövskogen. Vid två besök som gjordes under våren 2018 av Ekologigruppen kunde inga risbon påminnande om bivråksbon hittas i området. Vid det första besöket var lövträden lövfria vilket gjorde att eventuella risbon skulle ha framträtt tydligt. Det går dock inte att helt utesluta att arten kan häcka i området utan en närmare undersökning under häckningstid.

Förväntad påverkan

Projektet bedöms framför allt påverka arten genom att tillgången till födosöksområden minskar något. Artens jaktområden är mycket stora och den minskning av eventuellt födosöksområde som försvinner vid genomförande av projektet bedöms vara marginellt för den lokala populationen av bivråk.

Bedömning av projektets påverkan på bevarandestatus

Projektet bedöms endast ha en begränsad påverkan på artens bevarandestatus för den lokala populationen. Även om påverkan bedöms bli begränsad leder det dock till ytterligare försämring av artens bevarandestatus.

Skadebegränsande åtgärder

Projektet bör så långt som möjligt bevara brynmiljöer och andra kantzoner mellan skog och öppen mark vilka är viktiga födosöksmiljöer för bivråk.

Åtgärder för kontinuerlig ekologisk funktion

Genom att skapa miljöer som medför att förutsättningarna för bland annat getingar, småfågel och groddjur ökar i området kan möjligheterna till födosök inom området förbättras. Åtgärderna kan bestå av att plantera sälg och/eller andra salix-arter på lämpliga ställen i området eftersom dessa är viktiga pollenkällor under tidig vår. Halvöppna buskmarker med gles inslag av träd gynnar många småfåglar, bland annat trastar som under vår och tidig sommar utgör viktiga bytesdjur för bivråken (ArtDatabanken 2018).

Genomförandet av dessa skyddsåtgärder bedöms medföra att gynnsam bevarandestatus inte försämras eller upprätthållande av den inte försvåras genom att kontinuerlig ekologisk funktionalitet bibehålls för den lokala populationen av bivråk.

Buskskvätta (*Saxicola rubetra*)

Artens känslighet

Buskskvätta bedöms framför allt vara känslig för ett minskat inslag av arealen åkerrenar och annan marginalmark i jordbrukslandskapet, även igenläggning av diken bedöms vara negativt för arten (ArtDatabanken 2018).

Nationell bevarandestatus

Buskskvätta är klassad som nära hotad (NT) i den senaste rödlistan (ArtDatabanken 2015). Den nationella populationen har uppskattats till 250 000 par (Ottoson m.fl. 2012). Arten har minskat under de senaste 30 – 40 åren och har sedan 2004 minskat med cirka 20 % (ArtDatabanken 2018). I och med att buskskvätta är klassad som nära hotad (NT) bedöms dess bevarandestatus vara dålig.

Regional bevarandestatus

Den regionala populationen har uppskattats till 5 100 par (Ottoson m.fl. 2012). Buskskvätta häckar allmänt till tämligen allmänt över hela landet. I Uppland förekommer arten förutom i jordbrukslandskapet även i stor utsträckning på hyggen (Fredriksson, R., Tjernberg, M. 1996). Artens regionala bevarandestatus bedöms vara dålig.

Förekomst i området

Buskskvätta tycks förekomma regelbundet som häckfågel inom planområdet, framför allt i buskmarkerna vid Tegeludden (ROF 2017). Vid den fågelinventering som Ekologigruppen genomförde under vår och försommaren 2016 noterades revirhävande buskskvätta intill den lilla sumpskogen vid Tegeludden (Ekologigruppen 2016).

Förväntad påverkan

Inom planområdet bedöms buskskvätta påverkas genom att delar av dess livsmiljöer tas i anspråk, framför allt vid Tegeludden. Indirekt kan även en påverkan förväntas genom ökad störning och predation från tamdjur, framför allt katter.

Bedömning av projektets påverkan på bevarandestatus

Projektet bedöms endast ha en begränsad påverkan på artens bevarandestatus för den lokala populationen. Även om påverkan bedöms bli begränsad leder det dock till ytterligare försämring av artens bevarandestatus.

Skadebegränsande åtgärder

Projektet bör så långt som möjligt undvika bebyggelse och annat intrång inom Tegeluddens gamla betesmarker.

Åtgärder för kontinuerlig ekologisk funktion

Genom att nyskapa miljöer som efterliknar tidigare förekommande marginalmark i jordbrukslandskapet bedöms arten kunna fortleva i området. Exempel på sådana miljöer är åkerrenar och glesa buskrader utmed öppna marker. Dessa återskapas lämpligen i planområdets östra del mot den öppna åkermarken intill fuktigare marker och diken. Omfattningen av dessa åtgärder beror till stor del på i vilken omfattning en negativ påverkan på befintliga livsmiljöer sker.

Genomförandet av dessa skyddsåtgärder bedöms medföra att gynnsam bevarandestatus inte försämras eller upprätthållande av den inte försvåras genom att kontinuerlig ekologisk funktionalitet bibehålls för den lokala populationen av buskskvätta.

Gröngöling (*Picus viridis*)

Artens känslighet

Gröngöling bedöms framför allt vara känslig för ett minskat inslag av halvöppna, mosaikartade skogs- och betesmarker (ArtDatabanken 2018). Även avverkning av framför allt äldre lövträd bedöms vara negativt för arten (ArtDatabanken 2018).

Nationell bevarandestatus

Gröngöling är klassad som nära hotad (NT) i den senaste rödlistan (ArtDatabanken 2015). Den nationella populationen har uppskattats till 18 000 par (Ottoson m.fl. 2012). Det uppskattas att gröngölingen har minskat med 35-55% de senaste 30 åren, en minskning som framför allt skedde mellan 1975 fram till mitten av 1990-talet. Därefter låg populationen relativt stabil för att under åren 2000-2014 visa tendenser till att minska med ytterligare 20-30% (ArtDatabanken 2018). I och med att gröngöling är klassad som nära hotad (NT) bedöms dess bevarandestatus vara dålig.

Regional bevarandestatus

Den regionala populationen har uppskattats till 1 300 par (Ottoson m.fl. 2012). I Uppland förekommer gröngöling framför allt lövskog, parker och lövrik barrskog framför allt i anslutning till odlad mark (Fredriksson, R., Tjernberg, M. 1996). Artens regionala bevarandestatus bedöms vara dålig.

Förekomst i området

Gröngöling tycks förekomma regelbundet inom planområdet och häckar sannolikt regelbundet inom området.

Förväntad påverkan

Inom planområdet bedöms gröngöling framför allt påverkas genom att delar av dess födosökmiljöer tas i anspråk. Gröngöling är specialiserad på att äta myror och är beroende av en rik och varierad myrfauna, arten föredrar därför välhävdade marker (ArtDatabanken 2018). Inom planområdet förekommer endast välhävdade marker närmast Björnö gård där det finns marker som betas av hästar.

Bedömning av projektets påverkan på bevarandestatus

Projektet bedöms endast ha en mycket begränsad påverkan på artens bevarandestatus för den lokala populationen. Även om påverkan bedöms bli begränsad leder det dock till ytterligare försämring av artens bevarandestatus.

Skadebegränsande åtgärder

Projektet bör så långt som möjligt bevara solexponerade brynmiljöer, öppen mark med ett glest fåltskikt, exempelvis åkerrenar och torrbackspartier vilka kan vara viktiga födosökmiljöer för arten i området.

Åtgärder för kontinuerlig ekologisk funktion

Genom att skapa miljöer på mager mark som efterliknar åkerrenar och andra småbiotoper i solexponerade lägen kan miljöer som gynnar myrsamhällen bibehållas inom planområdet. Dessa åtgärder går att kombinera med skyddsåtgärder för andra arter inom planområdet.

Genomförandet av dessa skyddsåtgärder bedöms medföra att gynnsam bevarandestatus inte försämras eller upprätthållande av den inte försvåras genom att kontinuerlig ekologisk funktionalitet bibehålls för den lokala populationen av gröngöling.

Gulsparv (*Emberiza citrinella*)

Artens känslighet

Gulsparv bedöms framför allt vara känslig för igenväxning av småbiotoper i jordbrukslandskapet samt rationalisering av jordbruket som gör att småbiotoper försvinner (ArtDatabanken 2018).

Nationell bevarandestatus

Gulsparv är klassad som sårbar (VU) i den senaste rödlistan (ArtDatabanken 2015). Den nationella populationen har uppskattats till 900 000 par (Ottoson m.fl. 2012). Arten har från början av 1980-talet halverats i Sverige, och under perioden 2005-2014 har minskningen varit omkring 40% (ArtDatabanken 2018). I och med att gulsparv är klassad som sårbar (VU) bedöms dess bevarandestatus vara dålig.

Regional bevarandestatus

Den regionala populationen har uppskattats till 9 000 par (Ottoson m.fl. 2012). Gulsparven häckar framför allt i olika typer av öppna miljöer med inslag av träd och buskar men förekommer även på hyggen med enstaka kvarlämnade träd samt kraftledningsgator och andra öppna till halvöppna miljöer (ArtDatabanken 2018).

Förekomst i området

Gulsparv förekommer regelbundet som häckfågel inom planområdet, framför allt vid åkerholmarna i områdets östra del (ROF 2017).

Förväntad påverkan

Inom planområdet bedöms gulsparv påverkas genom att delar av dess livsmiljöer tas i anspråk, framför allt i anslutning till åkerholmar i den östra delen av planområdet. Indirekt kan en påverkan förväntas genom ökad störning och predation från tamdjur, framför allt katter.

Bedömning av projektets påverkan på bevarandestatus

Projektet bedöms endast ha en begränsad påverkan på artens bevarandestatus för den lokala populationen. Även om påverkan bedöms bli begränsad leder det dock till ytterligare försämring av artens bevarandestatus.

Skadebegränsande åtgärder

Projektet bör så långt som möjligt undvika ingrepp i områdets åkerholmar.

Åtgärder för kontinuerlig ekologisk funktion

Skyddsåtgärder bör i första hand inriktas på att utforma grönstråk som gör de åkerholmar som hamnar inom villaområden upplevs som tillgängliga för områdets fåglar, det finns dock en viss osäkerhet i vilken utsträckning arten nyttjar miljöer omsluten av bebyggelse. Det kommer också nyskapas åkerholmar med gles buskvegetation i delar av planområdet som ligger utanför bebyggelsen för att säkerställa att gulsparv och andra arter har tillgång till fria åkerholmar.

Genomförandet av dessa skyddsåtgärder bedöms medföra att gynnsam bevarandestatus inte försämras eller upprätthållande av den inte försvåras genom att kontinuerlig ekologisk funktionalitet bibehålls för den lokala populationen av gulsparv.

Mindre hackspett (*Dendrocopos minor*)

Artens känslighet

Mindre hackspett är framför allt känslig för avverkning och gallring av äldre lövskogsbestånd men även för utdikning av lövsumpskogar (ArtDatabanken 2018).

Nationell bevarandestatus

Mindre hackspett är klassad som nära hotad (NT) i den senaste rödlistan (ArtDatabanken 2015). Den nationella populationen har uppskattats till 7 000 par (Ottoson m.fl. 2012). Under perioden 1975 – 1990 halverades populationen medan det under 2000-talet har skett en stabilisering, eller möjligen en viss ökning. Framtidsprognosen ser dock ut att kunna resultera i en minskande population i Sverige, bland annat genom ett ökat biobränsleuttag samt almsjukan (ArtDatabanken 2018). I och med att mindre hackspett är klassad som nära hotad (NT) bedöms dess bevarandestatus vara dålig.

Regional bevarandestatus

Den regionala populationen har uppskattats till 220 par (Ottoson m.fl. 2012). Mindre hackspett förekommer framför allt i löv- och blandskog med inslag av äldre lövträd, miljöer som på många håll minskar i utbredning (ArtDatabanken 2018). Artens regionala bevarandestatus bedöms vara dålig.

Förekomst i området

Mindre hackspett förekommer framför allt i lövskogsområdena inom planområdets nordvästra del. Vid ett fältbesök under början av maj 2018 observerades en födosökande individ av arten vid flera tillfällen i den sydvästra delen av ädellövskogen, norr om Björnö gård (Ekologigruppen 2018b). I detta område finns fler lämpliga boträd men ingen häckning kunde konstateras vid besöket i maj.

Förväntad påverkan

Inom planområdet bedöms mindre hackspett påverkas genom att delar av dess livsmiljöer tas i anspråk, framför allt lövskogsmiljöerna norr om Björnö gård.

Bedömning av projektets påverkan på bevarandestatus

Projektet bedöms endast ha en begränsad påverkan på artens bevarandestatus för den lokala populationen. Även om påverkan bedöms bli begränsad leder det dock till ytterligare försämring av artens bevarandestatus.

Skadebegränsande åtgärder

Projektet bör undvika bebyggelse i lövskogsområdet norr om Björnö gård för att undvika påverkan på arten.

Åtgärder för kontinuerlig ekologisk funktion

Om en exploatering sker i lövskogsområdet norr om Björnö gård måste lämpliga skyddsåtgärder genomföras. Död ved och träd som avverkas måste läggas ut inom lövskogsområdet, eller i intilliggande områden väster om planområdet, för att inte minska mängden död ved i området. Dessutom bör ny stående död ved skapas inom området eller i närområdet för att ersätta de träd som tas ner för exploateringen. Denna typ av åtgärd är tveksam att genomföra inom planområdet eftersom tillgången till lövträd samt förnyring av lövträd är relativt begränsad och åtgärden medför att man tar av det lövträdkapital som framgent kan bidra med stående död ved inom området. Alternativt genomför man liknande åtgärder i intilliggande lövskogsområden där förutsättningarna är bättre men ändå bidrar till att kontinuerlig ekologisk funktion för den lokala populationen bibehålls.

Genomförandet av dessa skyddsåtgärder bedöms medföra att gynnsam bevarandestatus inte försämras eller upprätthållande av den inte försvaras genom att kontinuerlig ekologisk funktionalitet bibehålls för den lokala populationen av mindre hackspett.

Rosenfink (*Carpodacus erythrinus*)

Artens känslighet

Rosenfinken har under de senaste decennierna gynnats av landskapets storskaliga förändring och tycks vara flexibel i sitt biotopval, arten får även i hög grad anses vara anpassbar till helt nya biotoper. Rosenfinkens livsmiljöer utgörs dock till mycket stor del av tidsmässigt kortvariga igenväxningsmiljöer som i regel är komplexa till sin struktur (ArtDatabanken 2018).

Nationell bevarandestatus

Rosenfink är klassad som sårbar (VU) i den senaste rödlistan (ArtDatabanken 2015). Den nationella populationen har uppskattats till 17 000 par (Ottoson m.fl. 2012). Rosenfinken etablerades som häckfågel i Sverige under relativt sen tid, arten observerades för första gången på Gotland 1839 (ArtDatabanken 2018). Under 1950-talet påbörjades spridningen i Sverige och från 1960-talet till 1980-talet skedde en ganska omfattande spridning i Mellansverige. Kring år 1995 började en mer generell och påtaglig minskning i landet. Enligt Svensk häckfågeltaxering minskade rosenfinken med cirka 60 % under perioden 1993 – 2008 och beståndet uppvisade en signifikant årlig minskning med 5,6 % per år under perioden 1997 – 2008 (ArtDatabanken 2018). I och med att rosenfink är klassad som sårbar (VU) bedöms dess bevarandestatus vara dålig.

Regional bevarandestatus

Den regionala populationen har uppskattats till 500 par (Ottoson m.fl. 2012). Rosenfink häckar framför allt i olika typer av halvöppna fuktiga marker, ofta igenväxande buskrika betes- och odlingsmarker omgivna av buskage och lövträd (ArtDatabanken 2018). Arten häckar även i öppna, torrare eller friskare marker med enbuskar och unggranar, samt i lundar, parker och trädgårdar (ArtDatabanken 2018). Artens regionala bevarandestatus bedöms vara dålig.

Förekomst i området

Rosenfink förekommer regelbundet inom planområdet och häckar troligen vissa år, bland annat vid Tegeludden (ROF 2017).

Förväntad påverkan

Inom planområdet bedöms rosenfink påverkas genom att delar av dess livsmiljöer tas i anspråk, framför allt i anslutning till markerna kring Tegeludden. Indirekt kan en påverkan förväntas genom ökad predation från tamdjur, framför allt katter.

Bedömning av projektets påverkan på bevarandestatus

Projektet bedöms endast ha en begränsad påverkan på artens bevarandestatus för den lokala populationen. Även om påverkan bedöms bli begränsad leder det dock till ytterligare försämring av artens bevarandestatus.

Skadebegränsande åtgärder

Projektet bör så långt som möjligt undvika bebyggelse och annat intrång inom Tegeluddens gamla betesmarker och i områdets åkerholmar.

Åtgärder för kontinuerlig ekologisk funktion

Skyddsåtgärder bör i första hand inriktas på att utforma grönstråk som gör att de delar av Tegeludden som inte exploateras och intilliggande åkerholmar som hamnar inom villaområden upplevs som tillgängliga för områdets fåglar. Rosenfink kan också gynnas av föreslagna skyddsåtgärder för andra arter inom planområdet.

Genomförandet av dessa skyddsåtgärder bedöms medföra att gynnsam bevarandestatus inte försämras eller upprätthållande av den inte försvåras genom att kontinuerlig ekologisk funktionalitet bibehålls för den lokala populationen av rosenfink.

Spillkråka (*Dryocopus martius*)

Artens känslighet

Spillkråka är framför allt känslig för avverkning av äldre skogsbestånd och en övergång mot homogena ungskogar utan äldre träd (ArtDatabanken 2018).

Nationell bevarandestatus

Spillkråka är klassad som nära hotad (NT) i den senaste rödlistan (ArtDatabanken 2015). Den nationella populationen har uppskattats till 29 000 par (Ottoson m.fl. 2012). Spillkråkan bedöms ha minskat med cirka 20 – 30 % från slutet av 1990-talet fram till 2014 (ArtDatabanken 2018). I och med att spillkråkan är klassad som nära hotad (NT) bedöms dess bevarandestatus vara dålig.

Regional bevarandestatus

Den regionala populationen har uppskattats till 700 par (Ottoson m.fl. 2012). Spillkråkan lever huvudsakligen i barr- och blandskog, men även i ren lövskog (ArtDatabanken 2018). De tätaste populationerna tycks finnas i äldre bestånd med gott om död ved och gamla träd (ArtDatabanken 2018). Artens regionala bevarandestatus bedöms vara dålig.

Förekomst i området

Spillkråka förekommer bland annat i lövskogsområdena inom planområdets nordvästra del, den häckar bland annat i äldre asp ost – nordost om Björnö gård (ROF 2017).

Förväntad påverkan

Inom planområdet bedöms spillkråka påverkas genom att delar av dess livsmiljöer tas i anspråk, framför allt lövskogsmiljöerna norr om Björnö gård.

Bedömning av projektets påverkan på bevarandestatus

Projektet bedöms ha en begränsad påverkan på artens bevarandestatus för den lokala populationen. Även om påverkan bedöms bli begränsad leder det dock till ytterligare försämring av artens bevarandestatus.

Skadebegränsande åtgärder

Projektet bör undvika bebyggelse i lövskogsområdet norr om Björnö gård för att undvika påverkan på arten.

Åtgärder för kontinuerlig ekologisk funktion

Om en exploatering sker i lövskogsområdet norr om Björnö gård måste lämpliga skyddsåtgärder genomföras. Död ved och träd som avverkas måste läggas ut inom lövskogsområdet, eller i intilliggande områden väster om planområdet, för att inte minska mängden död ved i området vilket underlättar för arten att finna föda inom området.

Genomförandet av dessa skyddsåtgärder bedöms medföra att gynnsam bevarandestatus inte försämras eller upprätthållande av den inte försvåras genom att kontinuerlig ekologisk funktionalitet bibehålls för den lokala populationen av spillkråka.

Stare (*Sturnus vulgaris*)

Artens känslighet

Stare bedöms framför allt vara känslig för igenväxning av småbiotoper i jordbrukslandskapet samt rationalisering av jordbruket som gör att småbiotoper försvinner (ArtDatabanken 2018).

Nationell bevarandestatus

Stare är klassad som sårbar (VU) i den senaste rödlistan (ArtDatabanken 2015). Den nationella populationen har uppskattats till 640 000 par (Ottoson m.fl. 2012). Staren bedöms ha minskat med cirka 50 % mellan 1975 – 1998, minskningen har sedan fortsatt successivt och under femtonårsperioden före 2014 har ytterligare 40-50% av alla starar försvunnit (ArtDatabanken 2018). I och med att staren är klassad som sårbar (VU) bedöms dess bevarandestatus vara dålig.

Regional bevarandestatus

Den regionala populationen har uppskattats till 20 000 par (Ottoson m.fl. 2012). Staren lever i anslutning till jordbrukslandskap, i tätorter eller andra öppna marker och är under häckningstid helt beroende av öppna gräsmarker med kortvuxet fältskikt, den utnyttjar också gräsmattor, vägkanter, nysådda åkrar och liknande (ArtDatabanken 2018). Artens regionala bevarandestatus bedöms vara dålig.

Förekomst i området

Stare bedöms förekomma regelbundet inom området men det är osäkert om den häckar där. Vid Ekologigruppens fågelinventering 2016 noterades individer av arten som såväl revirhävande som födosökande vid flera tillfällen under maj och juni.

Förväntad påverkan

Inom planområdet bedöms staren påverkas genom att delar av dess livsmiljöer tas i anspråk. Indirekt kan en påverkan förväntas genom ökad predation från tamdjur, framför allt katter.

Bedömning av projektets påverkan på bevarandestatus

Projektet bedöms ha en mycket begränsad påverkan på artens bevarandestatus för den lokala populationen. Även om påverkan bedöms bli mycket begränsad leder det dock till ytterligare försämring av artens bevarandestatus.

Skadebegränsande åtgärder

Projektet bör så långt som möjligt undvika bebyggelse och annat intrång inom Tegeludens gamla betesmarker.

Åtgärder för kontinuerlig ekologisk funktion

Genom att skapa miljöer på mager mark som efterliknar åkerrenar och andra småbiotoper i solexponerade lägen kan miljöer som gynnar staren födosök bibehållas inom planområdet. Dessa åtgärder går att kombinera med skyddsåtgärder för andra arter inom planområdet.

Genomförandet av dessa skyddsåtgärder bedöms medföra att gynnsam bevarandestatus inte försämras eller upprätthållande av den inte försvåras genom att kontinuerlig ekologisk funktionalitet bibehålls för den lokala populationen av stare.

Sånglärka (*Alauda arvensis*)

Artens känslighet

Sånglärka bedöms framför allt vara känslig för igenväxning av småbiotoper i jordbrukslandskapet samt rationalisering av jordbruket som gör att lämpliga födosöks- och häckningsmiljöer försvinner (ArtDatabanken 2018).

Nationell bevarandestatus

Sånglärka är klassad som nära hotad (NT) i den senaste rödlistan (ArtDatabanken 2015). Den nationella populationen har uppskattats till 800 000 par (Ottoson m.fl. 2012). År 2008 fanns endast cirka 35 % av antalet från 1975 kvar (ArtDatabanken 2018). Minsk-

ningen tycks ha varit kraftigast fram till 1980-talets mitt och under perioden efter 1995 och särskilt markant i de småskaliga mellanbygderna, under den senaste 10-årsperioden bedöms den årliga minskningen uppgå till 2,2 % (ArtDatabanken 2018). I och med att sånglärka är klassad som nära hotad (NT) bedöms dess bevarandestatus vara dålig.

Regional bevarandestatus

Den regionala populationen har uppskattats till 31 000 par (Ottoson m.fl. 2012). Sånglärkan lever huvudsakligen i jordbruksmark, men arten förekommer även på andra typer av öppna områden såsom mossar, hedar och alvar (ArtDatabanken 2018). Arten föredrar öppna landskap och undviker kantzoner mot skog och bebyggelse. Sånglärka är oftast den vanligaste arten i öppna landskap med en stor andel öppna sädesfält och liten andel småbiotoper (ArtDatabanken 2018). Artens regionala bevarandestatus bedöms vara dålig.

Förekomst i området

Sånglärka förekommer regelbundet som häckfågel inom planområdet, framför allt på de stora öppna åkermarkerna i planområdets östra del, men enstaka par förekommer även på annan åkermark i planområdet.

Förväntad påverkan

Inom planområdet bedöms sånglärka framför allt påverkas genom att delar av dess livsmiljöer tas i anspråk, framför allt på åkermark i de centrala delarna av planområdet. Indirekt kan en påverkan förväntas genom ökad störning och predation från tamdjur, framför allt katter.

Bedömning av projektets påverkan på bevarandestatus

Projektet bedöms endast ha en mycket begränsad påverkan på artens bevarandestatus för den lokala populationen. Även om påverkan bedöms bli begränsad leder det dock till ytterligare försämring av artens bevarandestatus.

Skadebegränsande åtgärder

Projektet bör så långt som möjligt undvika ingrepp i områdets åkermarker.

Åtgärder för kontinuerlig ekologisk funktion

Skyddsåtgärder bör i första hand inriktas på anläggning av trädor med relativt låg och gles vegetation i öppna slättlandskap, vilket är en åtgärd som generellt har stor positiv effekt på häckningsframgången för sånglärkor.

Genomförandet av dessa skyddsåtgärder bedöms medföra att gynnsam bevarandestatus inte försämras eller upprätthållande av den inte försvåras genom att kontinuerlig ekologisk funktionalitet bibehålls för den lokala populationen av sånglärka.

Ängspiplärka (*Anthus pratensis*)

Artens känslighet

Ängspiplärka bedöms framför allt vara känslig för igenväxning, uppodling eller kultivering av betesmarker och småbiotoper i jordbrukslandskapet, ökad dränering och i övrigt intensifierat jordbruk samt rationalisering av jordbruket som gör att lämpliga födosöks- och häckningsmiljöer försvinner (ArtDatabanken 2018).

Nationell bevarandestatus

Ängspiplärka är klassad som nära hotad (NT) i den senaste rödlistan (ArtDatabanken 2015). Den nationella populationen har uppskattats till 820 000 par (Ottoson m.fl. 2012). Sedan 1995 har en tydlig minskning skett i hela Sverige, vilket bekräftas av standardruterna som finns i hela Sverige. Denna minskning innefattar alltså även de tätaste populationerna i fjällkedjan och är i linje med en generell nedgång för många stann- och kortdistansflyttare som häckar i fjällmiljö. Under tioårsperioden fram till 2014 minskade ängspiplärkan med omkring 20%. (ArtDatabanken 2018). I och med att Ängspiplärka är klassad som nära hotad (NT) bedöms dess bevarandestatus vara dålig.

Regional bevarandestatus

Den regionala populationen har uppskattats till 2 500 par (Ottoson m.fl. 2012). Ängspiplärka är huvudsakligen knuten till fuktiga – friska gräsmarker och fukthedar, t.ex. betesmarker, högmossar, alvarmark och strandängar (såväl i inlandet som vid kusten (ArtDatabanken 2018). Gemensamt för alla häckningsplatser är att träd- och buskskikt saknas eller är sparsamt, samt att fåltskiktet varken är för kort eller så högvuxet att födosöket försvåras. (ArtDatabanken 2018). Artens regionala bevarandestatus bedöms vara dålig.

Förekomst i området

Ängspiplärka förekommer sannolikt tämligen regelbundet som häckfågel inom planområdet, framför allt på de stora öppna åkermarkerna i planområdets östra del.

Förväntad påverkan

Inom planområdet bedöms ängspiplärka framför allt påverkas genom att delar av dess livsmiljöer tas i anspråk, framför allt på åkermark i de centrala delarna av planområdet. Indirekt kan en påverkan förväntas genom ökad störning och predation från tamdjur, framför allt katter.

Bedömning av projektets påverkan på bevarandestatus

Projektet bedöms endast ha en mycket begränsad påverkan på artens bevarandestatus för den lokala populationen. Även om påverkan bedöms bli begränsad leder det dock till ytterligare försämring av artens bevarandestatus.

Skadebegränsande åtgärder

Projektet bör så långt som möjligt undvika ingrepp i områdets åkermarker.

Åtgärder för kontinuerlig ekologisk funktion

Skyddsåtgärder bör i första hand inriktas på anläggning av trädor med relativt låg och gles vegetation i öppna slättlandskap, vilket är en åtgärd som generellt har stor positiv effekt på häckningsframgången för ängspiplärkor.

Genomförandet av dessa skyddsåtgärder bedöms medföra att gynnsam bevarandestatus inte försämras eller upprätthållande av den inte försvåras genom att kontinuerlig ekologisk funktionalitet bibehålls för den lokala populationen av ängspiplärka.

Fågelarter som inte bedöms påverkas

Nedan beskrivs övriga skyddade fågelarter som har observerats inom utredningsområdet men som inte bedöms påverkas av projektet med avseende på lokal population.

Blå kärrhök (*Circus cyaneus*)

Blå kärrhök häckar i de norra delarna av Sverige och påträffas i Stockholms län i flyttningstider under vår och höst. Arten är rödlistad och klassad som nära hotad (NT) i den senaste rödlistan (ArtDatabanken 2015).

Blå kärrhök jagar över de öppna fälten vid Harka ängar under flyttid, särskilt under hösten (ROF 2018). I och med att arten endast är i området under en mycket begränsad tid och att de tillfälliga födosöksområdena ligger utanför planområdet bedöms planen inte medföra att gynnsam bevarandestatus försämras eller upprätthållande av den försvåras för blå kärrhök.

Brun kärrhök (*Circus aeruginosus*)

Brun kärrhök häckar i vassrika sjöar och havsvikar i Stockholms län. Arten är inte rödlistad.

Brun kärrhök jagar regelbundet över de öppna fälten vid Harka ängar och strandängarna. Arten häckar även i närområdet (ROF 2017). Planen bedöms inte medföra att gynnsam bevarandestatus försämras eller upprätthållande av den försvåras för den lokala populationen av brun kärrhök eftersom de huvudsakliga jaktmarkerna ligger utanför de delar som kommer att exploateras.

Brushane (*Calidris pugnax*)

Brushane förekommer i Stockholms län endast tillfällig under flyttider vår och höst. Arten är inte rödlistad.

Brushane rastar regelbundet på de sankta strandängarna öster om Tegeludden (ROF 2017). Planen bedöms inte medföra att gynnsam bevarandestatus försämras eller upprätthållande av den försvåras för brushane då artens rastplatser endast berörs i en mycket begränsad omfattning i och med planförslaget.

Fiskgjuse (*Pandion haliaetus*)

Fiskgjuse förekommer tämligen allmänt utmed inner- och mellanskärgården i Stockholmsregionen. Arten har tidigare varit rödlistad men det svenska beståndet bedöms numera vara stabilt. Fiskgjuse häckar gärna nära vatten men många gånger finner man bona ganska långt från närmaste vatten.

I planområdets direkta närhet observeras regelbundet födosökande fiskgjuse, bland annat i den grunda viken utanför Harka ängar (ROF 2017). Arten bedöms inte påverkas då födosöksområdena inte påverkas av planen. Planen bedöms inte medföra att gynnsam bevarandestatus försämras eller upprätthållande av den försvåras för den lokala populationen av fiskgjuse.

Fisktärna (*Sterna hirundo*)

Fisktärna förekommer allmänt i Sverige och återfinns i flera olika miljöer. I skärgårdsområdena häckar den framför allt på mindre öar och skär med lite eller ingen vegetation. Arten är framför allt kolonihäckare, men även solitärhäckande par förekommer.

Fisktärna jagar regelbundet i de grunda vattenområdena nordost om Tegeludden. Arten häckar även i planområdets närhet (ROF 2017). Planen bedöms inte medföra att gynnsam bevarandestatus försämras eller upprätthållande av den försvåras för den lokala populationen av fisktärna då födosöksområdena eller häckmiljöerna inte berörs av planförslaget.

Grönbena (*Tringa glareola*)

I Stockholms län är grönbena tillfällig och förekommer under flyttider vår och höst. Arten är inte rödlistad.

Grönbena rastar regelbundet vid de sankta strandängarna öster om Tegeludden under sträcktid (ROF 2017). Planen bedöms inte medföra att gynnsam bevarandestatus försämras eller upprätthållande av den försvåras för grönbena då artens rastplatser endast berörs i en mycket begränsad omfattning i och med planförslaget.

Havsörn (*Haliaeetus albicilla*)

Havsörn förekommer numera tämligen allmän utmed kustområdet i Stockholms och Uppsala län. Arten är rödlistad och klassad som nära hotad (NT) i senaste rödlistan (ArtDatabanken 2015).

Arten födosöker regelbundet i Norrtäljeviken och utnyttjar de gamla tallarna på berget i planområdet när på dagligen som utsiktsplats (ROF 2017). Vid några av besöken Ekologigruppen har gjort på platsen har havsörn observerats i området, bland annat har individer suttit i träd nära vattnet. Även om havsörnarna regelbundet använder de gamla tallarna på berget som utsiktspost bedöms planen inte medföra ökade svårigheter för områdets havsörnar att söka föda i Norrtäljeviken om dessa tallar försvinner. Planen bedöms inte medföra att gynnsam bevarandestatus försämras eller upprätthållande av den försvåras för den lokala populationen av havsörn. Det bedöms finnas relativt goda möjligheter för områdets örnar att hitta spanings-/viloplatser i dessa delar av Norrtäljeviken, bland annat utmed strandskogen i planområdet där flera gamla tallar förekommer. Arten är inte knuten till gamla tallar för vila och utsiktsplatser utan nyttjar de träd som finns tillgängliga.

Kornknarr (*Crex crex*)

Kornknarr häckar regelbundet i Stockholms län och lever ett undanskymt liv i tät vegetation. Arten är rödlistad och klassad som nära hotad (NT) i den senaste rödlistan (ArtDatabanken 2015).

Kornknarr hörs regelbundet spelande från vallarna på Harka ängar, dock ej årligen (ROF 2017). Planen bedöms inte medföra att gynnsam bevarandestatus försämras eller upprätthållande av den försvåras för den lokala populationen av kornknarr då planförslaget inte direkt påverkar livsmiljöerna för arten.

Ortolansparv (*Emberiza hortulana*)

Ortolansparven häckar i öppen terräng, vanligen i mosaikartade jordbrukslandskap. I Stockholms län förekommer arten relativt sällsynt som häckfågel. Arten är rödlistad och klassad som sårbar (VU) i en senaste rödlistan (ArtDatabanken 2015).

Inom planområdet har arten tidigare år varit revirhävdande kring Björn Rivers hög, men inte under senare år (ROF 2017). Arten noterades inte heller vid den fågelinventering som utfördes av ekologigruppen vår och försommar 2016. Planen bedöms inte medföra att gynnsam bevarandestatus försämras eller upprätthållande av den försvåras för den lokala populationen av ortolansparv då arten endast bedöms vara tillfälligt förekommande i området.

Skräntärna (*Hydroprogne caspia*)

Skräntärna är i den senaste rödlistan (2015) klassad som nära hotad (NT) då den har minskat markant under en längre tid, arten var tidigare klassad som sårbar (VU) men i och med att en stabilisering har skett är den nu klassad i en lägre kategori. Skräntärnan häckar på flacka sten- och sandöar i havsbandet, både som kolonihäckande och solitärhäckande. Ensamma par kan häcka på en och samma plats under mycket lång tid vilket visar på artens specifika krav på häckmiljöer.

Skräntärna jagar regelbundet under vår och sommar över de grunda vattenområdena nordost om Tegeludden och Harkaviken (ROF 2017). Planen bedöms inte medföra att gynnsam bevarandestatus försämras eller upprätthållande av den försvåras för den lokala populationen av skräntärna då artens födosöksområden inte berörs av planen.

Sävsparr (*Emberiza schoeniclus*)

Sävsparr föredrar busksnår och vassbälten vid bland annat sjöar och havsvikar. Arten förekommer på flera platser i Stockholms län och är något av en karaktärsart för vassrika sjöar i länet. Sävsparr är rödlistad och klassad som sårbar (VU) i den senaste rödlistan (ArtDatabanken 2015).

Sävsparr häckar i vassbältena i Harkaviken (ROF 2017). Planen bedöms inte medföra att gynnsam bevarandestatus försämras eller upprätthållande av den försvåras för den lokala populationen av sävsparr då artens förekomster ligger utanför planområdet.

Trana (*Grus grus*)

Trana häckar framför allt i stora blöta våtmarker, men arten förekommer även i mindre våtmarker i skogsmark (ArtDatabanken 2018). Trana häckar spritt i Stockholms län, arten är inte rödlistad.

Trana häckar regelbundet i vassarna öster om Tegeludden (ROF 2017). Planen medför att bebyggelse kommer relativt nära delar av häckplatserna för arten. Den påverkan som eventuellt kan uppstå genom störning bedöms inte vara av sådan omfattning att den bedöms medföra att gynnsam bevarandestatus försämras eller upprätthållande av den försvåras för den lokala populationen av trana.

Törnskata (*Lanius collurio*)

Törnskatan häckar framför allt i miljöer med inslag av framför allt taggbuskar som slån, ros och hagtorn, men boet kan även placeras i enbuskar, gran och hallonsnår (ArtDatabanken 2018). Törnskata häckar numer i stor utsträckning på hyggen, en miljö som har

ersatt de miljöer som tidigare fanns i jordbrukslandskapet ArtDatabanken 2018). Arten är inte rödlistad.

Inom planområdet häckar törnskata regelbundet i buskmarkerna vid Tegeludden (ROF 2017). Delar av buskmarkerna kommer att tas i anspråk för exploatering vilket kan medföra ett intrång i artens livsmiljö. Påverkan bedöms dock inte medföra att gynnsam bevarandestatus försämras eller upprätthållande av den försvåras för den lokala populationen av törnskata eftersom arten bedöms ha gynnsam bevarandestatus och eventuell påverkan blir mycket begränsad.

Vaktel (*Coturnix coturnix*)

Vaktel förekommer huvudsakligen i åker- och ängsmark med högt fältskikt på torr till frisk jord (ArtDatabanken 2018). Arten är rödlistad och klassad som nära hotad (NT) i den senaste rödlistan (ArtDatabanken 2015).

Arten tycks vara tillfällig och häckar möjligen vissa år på ängsmarkerna vid Harka ängar (Artportalen 2018). Planen bedöms inte medföra att gynnsam bevarandestatus försämras eller upprätthållande av den försvåras för den lokala populationen av vaktel då arten endast sporadiskt förekommer i området.

Påverkan på däggdjur

Påverkan på Fladdermöss

Förekomst

Sex stycken arter fladdermöss har observerats inom planområdet (ROF 2017, tabell 2). Ingen av arterna är rödlistade och samtliga arter är tämligen vanligt förekommande i regionen, möjligen är gråskimlig fladdermus och större brunfladdermus något ovanligare.

I Uppland är totalt 13 arter noterade, av vilka fyra stycken är rödlistade (Ahlén 2011). Av de 13 arter som är funna i Uppland är sex arter mycket vanliga och påträffas regelbundet i landskapet, nordfladdermus, dvärgpipistrell, större brunfladdermus, vattenfladdermus, taigafladdermus/mustaschfladdermus och brunlångöra. Samtliga arter som är observerade inom planområdet får anses vara vanliga till relativt vanliga i denna region förutom gråskimlig fladdermus. Gråskimlig fladdermus har en fläckvis förekomst i södra Sverige upp till södra Norrland, den är tämligen vanlig i vissa delar men kan saknas helt i andra (Ahlén 2011). Under sensommar och höst ses arten ofta inne i städer.

För att räknas som artrika fladdermuslokaler bör som regel sex stycken olika arter registreras i ett område (Ahlén 2011). Planområdet får enligt detta antagande anses vara artrikt.

Under sommaren 2018 kommer en riktad inventering av fladdermöss göras inom området, bland annat för att undersöka eventuella förekomster av kolonier i byggnader som kommer att påverkas av planen.

Tabell 2. Observerade fladdermöss inom planområdet (ROF 2017) samt deras lokala status i området.

Art	Latinskt namn	Status
Dvärgpipistrell	<i>Pipistrellus pygmaeus</i>	Stationär
Gråskimlig fladdermus	<i>Vespertilio murinus</i>	Stationär
Nordfladdermus	<i>Eptesicus nilssonii</i>	Stationär
Större brunfladder- mus	<i>Nyctalus noctula</i>	Stationär
(Taigafladdermus/)	(<i>Myotis brantii</i> /)	Stationär
Mustaschfladdermus	<i>Myotis mystacinus</i>	
Vattenfladdermus	<i>Myotis daubentonii</i>	Stationär

Känslighet

Fladdermössen inom planområdet behöver tillgång till insekter och ihåliga träd eller andra skyddade utrymmen som exempelvis byggnader som kan fungera som dagsvistelse och föryngringslokaler.

Vissa arter fladdermöss är känsliga för ljus och skyr bostadsområden som är kraftigt belysta. En sådan art är exempelvis brunlångöra. Andra arter är mer tåliga mot belysning, exempelvis nordfladdermus, dvärgpipistrell och större brunfladdermus (de Jong 2014). Belysning kan också på sikt medföra en kraftig minskning av födotillgången för fladdermössen, genom att stora mängder nattfjärilar och andra bytesdjur lockas till stark belysning. Den nattliga distraktionen som belysningen nattetid innebär kan göra att nattlevande insekter inte hinner hitta skydd för dagen. De sitter då istället oskyddade under deras dagvila. Fåglar är snabbt på plats på morgonen vilket gör att insekterna faller offer för dem.

Tillgången till dagsvisten och koloniplatser är viktigt för att fladdermössen i ett område ska ha möjlighet att fortleva där, försvinner denna förutsättning försvåras möjligheterna för fladdermössen att fortleva i området.

Påverkan

Samtliga funna arter bedöms ha gynnsam bevarandestatus i Sverige och inga av arterna är rödlistade. Projektet bedöms framför allt kunna påverka fladdermössen genom att delar av deras födosöksområden tas i anspråk. Fodosöksområden bedöms framför allt kunna påverkas genom exploatering i den nordvästra delen av planområdet där projektet berör ett lövskogsområde samt vid Tegeludden där insektsrika och därmed lämpliga födosöksområden finns. Samtidigt har gallringar som utförts på skogsmarken ökat fladdermössens jaktmarker. De inventeringar som genomförts sommaren 2018 visade inga tecken på att fladdermöss nyttjade de byggnader som planeras att rivas inom planområdet.

Genom att vidta riktade skyddsåtgärder i samband med en eventuell exploatering som gynnar de funna fladdermössarterna bedöms arternas populationer inte påverkas på lokal nivå. Genom dessa skyddsåtgärder bedöms planen inte medföra att gynnsam bevarandestatus försämras eller upprätthållande av den försvåras för de lokala populationerna av förekommande fladdermöss. Upprätthållandet av den kontinuerliga ekologiska funktionen inom området bedöms då heller inte försvåras. De föreslagna skyddsåtgärderna måste utföras innan exploateringen påbörjas för att kunna säkerställa att den kontinuerliga ekologiska funktionen upprätthålls.

Skyddsåtgärder för fladdermöss

Brynmiljöer och de zoner mellan skog och åkermark som finns inom området måste bevaras. Dessa är viktiga födosöksområden för områdets fladdermöss. Om det inte är möjligt att bevara dessa miljöer måste likvärdiga miljöer skapas. Detta kan ske genom att man öppnar upp kvarvarande skogsmark och skapar strukturer som gynnar insektlivet i dessa delar genom att bland annat plantera in inhemska buskar och träd som attraherar många insekter.

Anpassa gatu- och GC-belysning som placeras mot grönområden/sparad natur. Framför allt insekter och många fladdermöss missgynnas av upplysta ytor. Insekter missgynnas bland annat genom att de dras till belysningen och därmed lättare blir byten för insektsätande djur. Många fladdermöss undviker upplysta naturmiljöer och deras naturliga rörelsemönster kan därmed påverkas negativt av upplysta ytor. Gatubelysningen inom planområdet bör vara anpassad för dessa ändamål. Led-lampor utan kvicksilverkomponent, med färger inom det orange-röda spektrat är att föredra.

Upprätta fladdermusholkar eller motsvarande som ersätter befintliga utrymmen som kan användas som vilo-/föryngringsplats av fladdermössen under den tid på året då de är aktiva inom området.

Påverkan på utter

Uttern är rödlistad och klassad som nära hotad (NT) i den senaste rödlistan (ArtDatabanken 2015). Arten är knuten till sjöar och vattendrag med god tillgång till fisk men förekommer även spritt i Stockholms skärgård. Arten är även beroende av vattendrag som den kan söka föda i under vinterhalvåret om sjöarna blir islagda (ArtDatabanken 2015).

Utter förekommer regelbundet i området, särskilt under vinter och vår ses arten i de grunda diken öser om planområdet och föryngring sker regelbundet i trakten (ROF 2017). De små vattendragen i planområdets närhet bedöms erbjuda bra födokällor under vinterhalvåret (ROF 2017).

De vattendrag som utgör födosökslokaler för utter i planområdets närhet kommer att bibehålla sin funktion även framgent. I planförslaget finns åtgärdsförslag på meandrande vattendrag söder om Tegelludden vilket har förutsättningar att förbättra möjligheterna för arten att nyttja vattendraget vintertid, detta förutsätter dock att dagvattenreningen är effektiv i ett tidigt skede av dagvattenhanteringen. De mindre diken inom planområdet bedöms inte utgöra en livsmiljö för arten då de är torrlagda större delen av året och inte kan fungera som födosöksmiljöer. Planen bedöms inte medföra att gynnsam bevarandestatus försämras eller upprätthållande av den försvåras för den lokala populationen av utter då livsmiljöer för den lokala populationen inte påverkas i någon större omfattning av planförslaget.

Påverkan på groddjur

Inom planområdet förekommer vanlig groda, vanlig padda och åkergroda. Vanlig groda och vanlig padda är skyddade enligt 6 § i artskyddsförordningen medan åkergroda har ett starkare skydd och omfattas av 4 § i artskyddsförordningen.

Åkergroda påträffas regelbundet inom området, bland annat i svackan mellan Björöberget och Tegelludden (ROF 2017). Groddjur är framför allt knutna till fuktigare miljöer som våtmarker, fuktskogar och vattenförande diken/vattendrag. Planförslaget bedöms inte medföra exploatering av lämpliga groddjursmiljöer, vare sig lek- eller födosöks-/viloplatser. De diken som kommer att beröras inom planområdet bedöms vara för torra under större delen av året för att utgöra lämpliga livsmiljöer för grodor. Inga våtmarksområden kommer att exploateras på sådant sätt att förutsättningarna för groddjur märkbart försämras. Dessutom kommer de åtgärder för dagvattenhanteringen som sker i samband med exploateringen kunna förbättra förutsättningarna för groddjur utmed den

östra delen av planområdet, detta förutsätter dock att dagvattenreningen är effektiv i ett tidigt skede av dagvattenhanteringen.

Vid en exploatering av området kan vägar som trafikeras med bilar påverka groddjuren inom planområdet till viss del. Denna påverkan bedöms dock bli marginell i förhållande till vart groddjursmiljöerna huvudsakligen är belägna.

Lokalt kan en svag påverkan ske på arten men planen bedöms inte medföra att gynnsam bevarandestatus försämras eller upprätthållande av den försvåras för de lokala populationerna av groddjur då arternas livsmiljöer inte påverkas direkt av planförslaget.

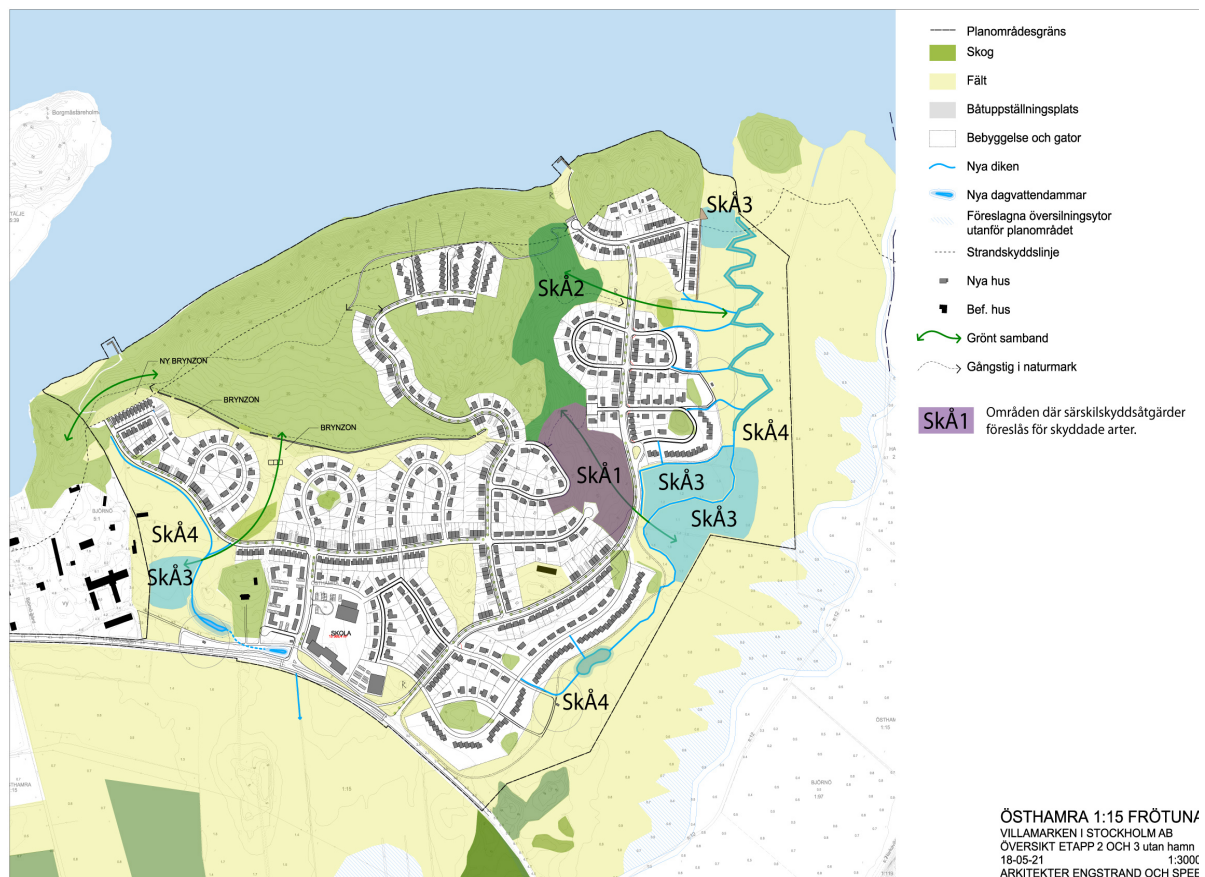
Förslag till Skyddsåtgärder

Sammanfattning

De skyddsåtgärder som föreslås här bedöms vara nödvändiga för att gynnsam bevarandestatus inte ska försämrats eller upprätthållande av den inte försvåras för de lokala populationerna för de arter som bedöms påverkas av planen. I figur 2 redovisas lägen för föreslagna skyddsåtgärder.

De naturmiljöer som utgör livsmiljö för rödlistade arter och är aktuella för exploatering utgörs nästan uteslutande av miljöer som är stadda i igenväxning, det rör sig därmed om livsmiljöer som är begränsade i tid och rum inom planområdet och som på sikt inte längre kommer utgöra lämpliga livsmiljöer för dessa arter. Förslagen till skyddsåtgärder utgår från detta faktum vilket styr omfattning och skötselintensitet som bedöms rimliga för dessa åtgärder.

Dessa skyddsåtgärder är inriktade på att förstärka livsmiljöer för arter som är knutna till olika småbiotoper i jordbrukslandskapet.

Figur 2. Karta över platser för föreslagna skyddsåtgärder inom planområde Björnö etapp 2 och 3, Norrtälje kommun.

Glesa busk- och trädmarker (SkÅ1)

Dessa skyddsåtgärder är inriktade på att förstärka livsmiljöer för arter som är knutna till glesa busk- och träd bärande marker.

Skyddsåtgärderna består i att skapa halvöppna buskmarker med glest inslag av träd, vilket gynnar många insekter och fåglar. Här återskapas även solexponerade miljöer som gynnar myrsamhällen vilket är en viktig födokälla för bland annat gröngöling.

Det föreslagna området för denna skyddsåtgärd utgörs av gamla hagmarsrester som senare har vuxit igen till skog. Inslaget av lövträd är bitvis stort och ek, varav ett grövre träd, förekommer spritt i området. Området har gallrats ut under senare år men ytterligare gallringar behöver genomföras för att få önskad täthet i trädsiktet som ska vara mycket gles ($< 30\%$ krontäckning) och domineras av lövträd. Några av de äldre granarna kan sparas, förutsatt att de inte skuggar viktigare lövträd (framför allt ek). Plantering av bärande buskar som hagtorn, hägg, fläder, nyponros, m.fl. görs i området, optimalt används buskar från området som kommer att tas bort i och med exploateringen. På magrare partier i solexponerade lägen skapas förbättrade förutsättningar för myrsamhällen genom att exempelvis tillföra sand.

Eventuella skötselåtgärder består i att vid behov röja bort uppväxande sly med cirka 5 års mellanrum för att bibehålla en öppnare struktur. På sikt bör röjningar kunna ske mer sällan.

Bortröjt sly kan gärna sparas till viss del i ihopsamlade rishögar på lämpliga ställen. Detta gynnar många olika djur och andra organismer. Även en del nedtagna träd bör sparas på platsen för att tillskapa värdefull död ved.

Gles, luckig lövskog (SkÅ2)

Dessa skyddsåtgärder är inriktade på att förstärka livsmiljöer för arter som är knutna till glesa halvöppna trädbärande marker.

Skyddsåtgärderna består i att skapa halvöppen lövskog med gläntor, vilket gynnar många insekter och fåglar.

Det föreslagna området för denna skyddsåtgärd ligger i den östra delen av skogsområdet och utgörs delvis av gamla hagmarksrester och tidigare skogsbeten, dessa är av något öppnare karaktär än övriga delar av området. Stora delar av området har i senare tid övergått till mer slutna skogsmiljöer. En stor del av området är avverkad och inslaget av lövträd är bitvis stort, framför allt asp, björk och ek. Området ansluter till hållmarksparter där inslag av äldre träd finns. Engångsåtgärder består i att gallra ur de delar med tätare förekomst av träd och gynna uppväxta och äldre lövträd. På några ställen förekommer äldre ek intill hållmarksbranter, dessa ekar frihuggs från sly och träd som skuggar stammarna och som växer in i kronverket. Även yngre ek i området frihuggs från intillväxande slyvegetation. En målsättning bör vara att hålla fritt runt trädkronorna, och gärna ytterligare 5 meter ut kring ekarna.

Eventuella skötselåtgärder består i att vid behov röja bort uppväxande sly med cirka 5 års mellanrum för att bibehålla en öppnare struktur. På sikt bör röjningar kunna ske mer sällan.

Bortröjt sly kan gärna sparas till viss del i ihopsamlade rishögar på lämpliga ställen. Detta gynnar många olika djur och andra organismer. Även en del nedtagna träd bör sparas på platsen för att tillskapa värdefull död ved.

Småbiotoper i jordbrukslandskapet (SkÅ3)

Dessa skyddsåtgärder är inriktade på att förstärka livsmiljöer för arter som är knutna till olika småbiotoper i jordbrukslandskapet. Läget för nyskapande av skyddsåtgärderna åkerholmar och åkerrenar/marginalmark framgår av figur 3.

Skyddsåtgärderna består i att:

- Plantera bärande träd och buskar samt sälg och/eller andra salix-arter på lämpliga ställen i området. Sälgen och andra salix-arter är viktiga pollenkällor under tidig vår och kan gynna insekter och arter som lever av insekter, bland annat fladdermöss och fåglar.
- Åkerrenar och annan marginalmark vilket gynnar många fåglar. Dessa återskapas med fördel utmed diken inom planområdet. Dessa skapas genom att lägga

upp jordvallar utmed delar av diken. Vallarna byggs upp med jordmassor bestående av väl-dränerade jordarter (moränjord med stor inblandning av sand och grus) för att gynna torrmarksväxter. Vid behov grundas stråken med sprängsten för att komma upp från kringliggande markyta något, men också för att se till att dräneringen fungerar bra om marken stråken placeras på är fuktiga. Detta gör att miljöerna inte växer igen lika snabbt och gynnar arter som är beroende av marker med ett glest fältskikt för födosök, det gynnar även myrsamhällen. Vallarna kan behöva utformas så att de inte översvämmas vid högre flöden. Detta kan göras genom att skapa högre och brantare vallar i mot vattendraget vilket motverka översvämning av vallarna. Alternativt anläggs dessa stråk en bit ifrån kanten till vattendraget.

- Ett par mindre åkerholmar/stenrösen. Dessa skapas genom att lägga upp stenrösen och högar med jordmassor bestående av väl-dränerade jordarter (moränjord med stor inblandning av sand och grus) för att gynna torrmarksväxter. Detta gör att miljöerna inte växer igen lika snabbt och gynnar arter som är beroende av marker med ett glest fältskikt för födosök, det gynnar även myrsamhällen.

Dessa miljöer bedöms kunna klara sig utan regelbundna skötselåtgärder, vid för kraftig igenväxning kan dock behov av slyröjning uppstå. Detta samordnas lämpligen med röjningsåtgärder i intilliggande områden.

Skyddsåtgärden bedöms skapa livsmiljöer för exempelvis bivräk (födosök), buskskvätta (häckning, födosök) och gulärta. Genomförandet av dessa skyddsåtgärder bedöms medföra att kontinuerlig ekologisk funktion för de lokala populationerna av berörda arter upprätthålls.

Åkermark i träda (SkÅ4)

Dessa skyddsåtgärder är inriktade på att förbättra kontinuiteten av livsmiljöer för arter som sånglärka.

Områdena som bedöms som lämpliga för detta är åkermark inom planområdets västra del, nära Björnö gård samt åkermarken i den östra delen av planområdet. Skyddsåtgärden består i att låta åkermarken vara i träda med gles markvegetation. Vid behov slås området med slätterbalk eller liknande för att bibehålla den struktur åkermarken har i nuläget.

Allmän hänsyn i planen

I planförslaget föreslås åtgärder/hänsyn som till stor del gynnar de arter inom området som är skyddade enligt artskyddsförordningen. Den hänsyn som tas till stenmuren i området medför att viktiga födosökmiljöer för områdets fladdermöss bevaras, även många fåglar gynnas av denna hänsyn.

Dagvattenhanteringen, om den utformas på rätt sätt gynnar såväl groddjur som insekter i området. Även utter kan gynnas av de diken som anläggs i området. Dessa åtgärder genomförs i områdets södra och östra del vilket skapar lämpliga miljöer i olika delar av planområdet. Detta förutsätter att dagvattenreningen utformas så att en effektiv rening sker i ett tidigt skede av dagvattenhanteringen.

Skogsmarken har i stor utsträckning gallrats ur under senare år, däribland ädellövslogen. Denna åtgärd har förbättrat möjligheterna för födosök för många av områdets fladdermöss. Gallringen av ädellövslogen är en åtgärd som är direkt kopplad till planen och medför att man säkerställer tillväxt av de ekar som förekommer i området vilket är av stor vikt för områdets fladdermöss som för flera skyddsvärda fåglar.

Eventuell plantering av träd inom planområdet görs med inhemska träd som gynnar biologisk mångfald och som har koppling till området. Om ek planteras skulle det med

tiden kunna bidra till den biologiska mångfalden, även olika typer av bärande träd kan få betydelse för områdets mångfald.

Figur 3. Karta som visar på lägen för skyddsåtgärderna åkerholmar, åkerrenar/marginalmark och brynmiljöer.

Referenser

Tryckta källor

ArtDatabanken 2015. Rödlistade arter i Sverige 2015. ArtDatabanken, SLU.

Fredriksson, R. och Tjernberg, M (Reds.). 1996. Upplands fåglar

Ottosson, U., Ottvall, R., Elmberg, J., Green, M., Gustafsson, R., Haas, F., Holmqvist, N., Lindström, Å., Nilsson, L., Svensson, M., Svensson, S. & Tjernberg, M. 2012. Fåglarna i Sverige - antal och förekomst. Sveriges Ornitologiska Förening, Halmstad.

Naturvårdsverket 2009. Handbok för artskyddsförordningen. Del 1 – fridlysning och dispenser. Handbok 2009:2

ROF 2017. Yttrande över planförslaget till detaljplan för Björnö etapp 2 och 3, del av fastigheten Östhamra 1:15 i Frötuna.

Digitala källor

ArtDatabanken, Artfakta 2018. <https://artfakta.artdatabanken.se>

Artportalen. 2018. Sökning med polygon inom och strax utanför området för fåglar.